

عنوان مقاله:

مناسبات دانش و سیاست در یک جامعه بیم زده: تاملی جامعه شناختی بر شکل گیری جوامع بیم زده

محل انتشار:

مجله جامعه شناسی ایران، دوره 10، شماره 4 (سال: 1388)

تعداد صفحات اصل مقاله: 35

نویسندگان:

غلامعباس توسلی - استاد ممتاز و بازنشسته گروه جامعه شناسی دانشگاه تهران و استاد جامعه شناسی دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات تهران

ابوعلی ودادهیر - استادیار گروه انسان شناسی دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران

خلاصه مقاله:

نظریه جامعه ریسک یا بیم زده یکی از با نفوذ ترین نظریه های جامعه شناسی معاصر است که اصول و شاکله شمار زیادی از تبیین ها، مدل ها و تحلیل های علمی را از رخداد های محیطی و بوم شناختی گرفته تا وقایع و تحولات اجتماعی، فرهنگی و سیاسی دو دهه گذشته یا بیشتر فراهم کرده است. این نظریه و مفاهیم مرتبط با آن هر چند که در اوان نضج خود بیشتر به یک مانیفیست اکولوژیکی و محیط زیست گرایانه شبیه بود، مع الوصف به دلیل همنوایی با مفاهیم و یا نظریات مرتبطی مانند جهانی شدن، مدرنیته متاخر یا باز اندیشانه یا مدرنیته به مثابه پروژه ای ناتمام و جز آنها، تدریجا توجه بسیاری از اندیشمندان و پژوهش گران علوم سیاسی، جامعه شناسی، بوم شناسی، اقتصاد و حتی مطالعات علم و تکنولوژی (STS) را به خود جلب کرد. این مقاله تلاش می کند ضمن بازنگری کلی در نظریه جامعه و فرهنگ بیم زده، دلالت ها و کاربردهای خاص آن را در مناسبات دانش و سیاست به تفکیک زمانی قبل و بعد از حادثه تروریستی ۱۱ سپتامبر سال ۲۰۰۱ مورد توجه قرار دهد. فرض بر این است که پس از حادثه ۱۱/۹ و به نوعی گسترش حملات تروریستی در جهان و با تبدیل زیست محیط به مثابه مساله اجتماعی جهانی، مفهوم بیم زدگی یا ریسک و به تبع آن نظریه جامعه و فرهنگ بیم زده و یا در معرض بیم (Risky) نیست، بلکه به یک جامعه بیم زده نظارتی یا حراستی (Surveillance-risk Society) بدل شده است که در آن می توان از جهانی شدن جدی و چندلایه بیم سخن به میان آورد. بی شک اعمال قدرت، حاکمیت و نظارت در یک جامعه و فرهنگ بیم زده نظارتی، حتی در منزوی ترین و سنتی ترین کشورهای دنیا، متفاوت از شرایط قبل از حادثه ۱۱/۹ خواهد بود؛ دنیایی که به شکل منحصر به فردی از حیث تاریخی شاهد تلفیق پیچیده جامعه جهانی بیم زده با جامعه جهانی نظارتی (تحت دیده بانی) و بسط ابزارهای مراقبت و رصد درونی بر شهروندان است.

کلمات کلیدی:

دانش، سیاست، جامعه بیم زده، جامعه نظارتی، جهانی شدن، مدرنیته متاخر یا بازاندیشانه، بیم زدگی (ریسک)

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1679908>

